

NCFF-KONFERENCE 2025

Hvad vil vi med sprog?

– fremmedsprog i uddannelse og arbejde

Det Nationale
Center for
Fremmedsprog

Hvad vil vi med sprog?

Svaret på spørgsmålet **Hvad vil vi med sprog?** afhænger af, hvem man spørger, og hvilket behov vedkommende har for fremmedsprog. Det afhænger også af, om man svarer som samfund, som organisation, som uddannelse, som lærer, som studerende, som elev osv. Der er også forskellige syn på, om vi har det mest hensigtsmæssige match mellem **fremmedsprog i uddannelse og arbejde**, og hvad der skal til for at vende udviklingen og sikre, at Danmark også i fremtiden har et fremmedsprogsberedskab.

NCFF har de seneste syv år igangsat over 100 udviklingsprojekter på langs og tværs af sprogfagene og uddannelsesniveauerne, undersøgt fremmedsprogs motivation og -behov hos elever, studerende og lærere samt afdækket gevinster ved sprogkompetencer i virksomheder. Alt dette har kun gjort det tydeligere for os, at spørgsmålet om, **hvad vi som samfund vil med sprog, fortsat bør diskuteres**. Derfor har vi i denne folder samlet *følgende seks punkter*, som betoner væsentlige problematikker og tema-tikker inden for fremmedsprogsområdet:

- *Danmark har brug for fremmedsprog – men udbud og interesse falder på alle uddannelsesniveauer*
- *Virksomheder har brug for sprogkompetencer – men efterspørger sjældent sproguddannede*
- *Elever vil gerne lære fremmedsprog for at kunne kommunikere med andre mennesker*
- *Fremmedsproglærere tilstræber at undervise kommunikativt*
- *Lærer- og universitetsstuderende er glade for deres uddannelser – men vil gerne blive bedre til deres fremmedsprog*
- *Studerende oplever matchet mellem uddannelse og arbejdsmarked forskelligt*

Det er ikke særligt opmuntrende læsning, men undervejs giver vi eksempler på solstrålehistorier, tiltag, udviklinger og strategiske satsninger, som kan inspirere og bringe optimismen frem i os alle. Det er vores håb, at punkterne kan inspirere til refleksion og sætte gang i nogle spændende diskussioner og løsninger: **Hvilke (strukturelle) udfordringer er der på sprogområdet, og hvad er det, vi alle sammen skal gøre (anderledes)** for i det lange løb og med det lange seje træk at løse den uddannelsesmæssige fremmedsprogs-krise, som vi befinder os i – og som afgjort ikke er blevet mindre i lyset af den generative AI?

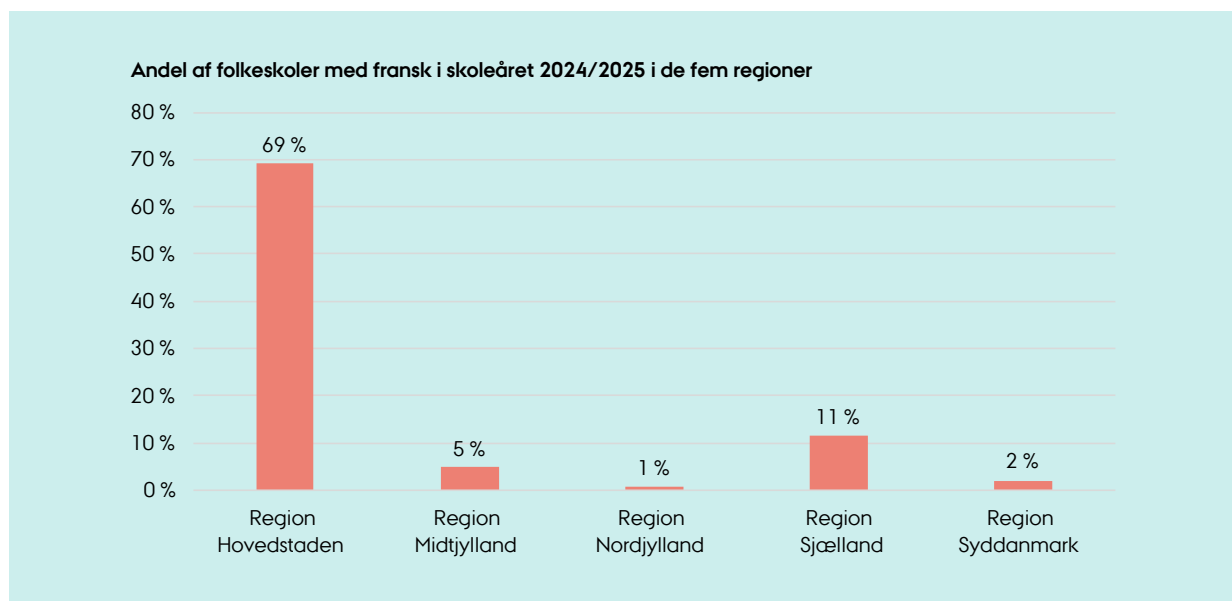
Det er værd at bemærke, at der ikke er tale om et udtømmende billede, og ikke alt i folderen vil synes lige relevant for alle, men det hele hænger sammen på forskellig vis, og det er vores overbevisning, at **fremmedsprogsområdet skal behandles samlet**.

Kilder findes på s. 11 med link til NCFF's vidensbank.

Danmark har brug for fremmedsprog – men udbud og interesse falder på alle uddannelsesniveauer

GRUNDSKOLE

Samlet set udbyder kun 19 % af landets folkeskoler fransk, og fransk er stort set forsvundet uden for Region Hovedstaden:

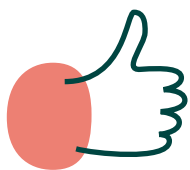

I bl.a. Aalborg og Hjørring arbejder man med målrettede sprogstrategiske indsatser for at booste fransk.

GYMNASIET

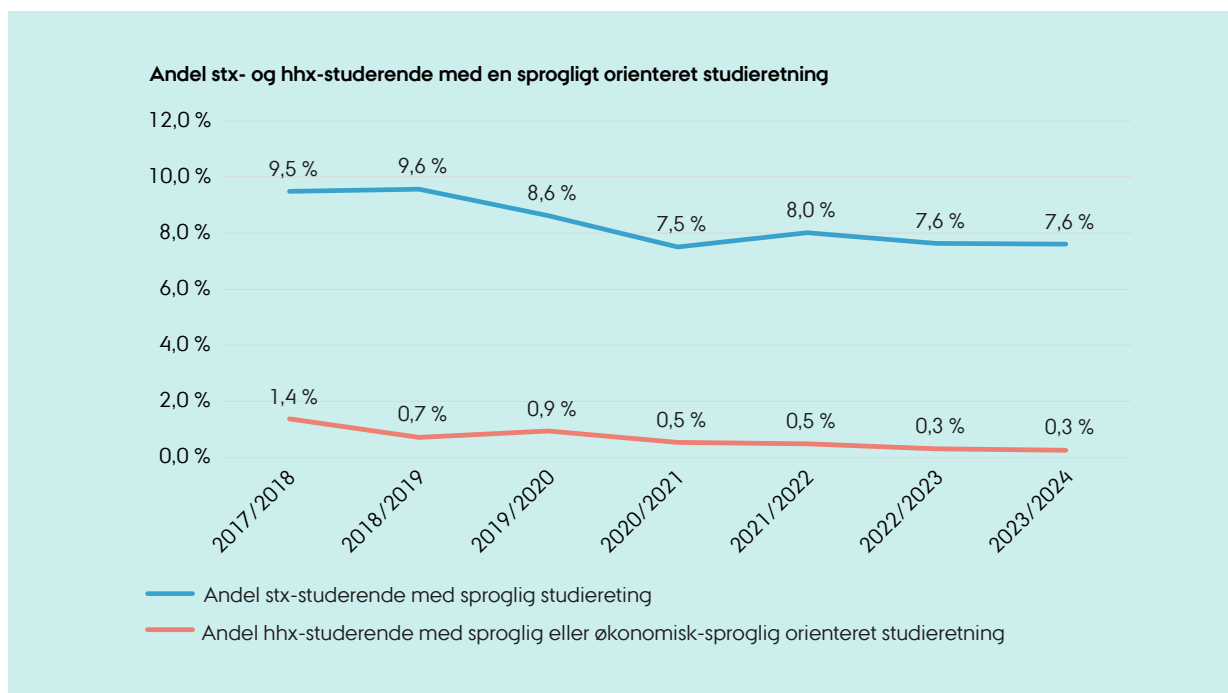
Stadig færre elever vælger tysk/fransk (fortsætter)/engelsk på A-niveau.

Fx er andelen af stx-studenter med tysk fortsætter på A-niveau under 5 % i 2024. Til sammenligning var den på lige under 9 % i 2015.

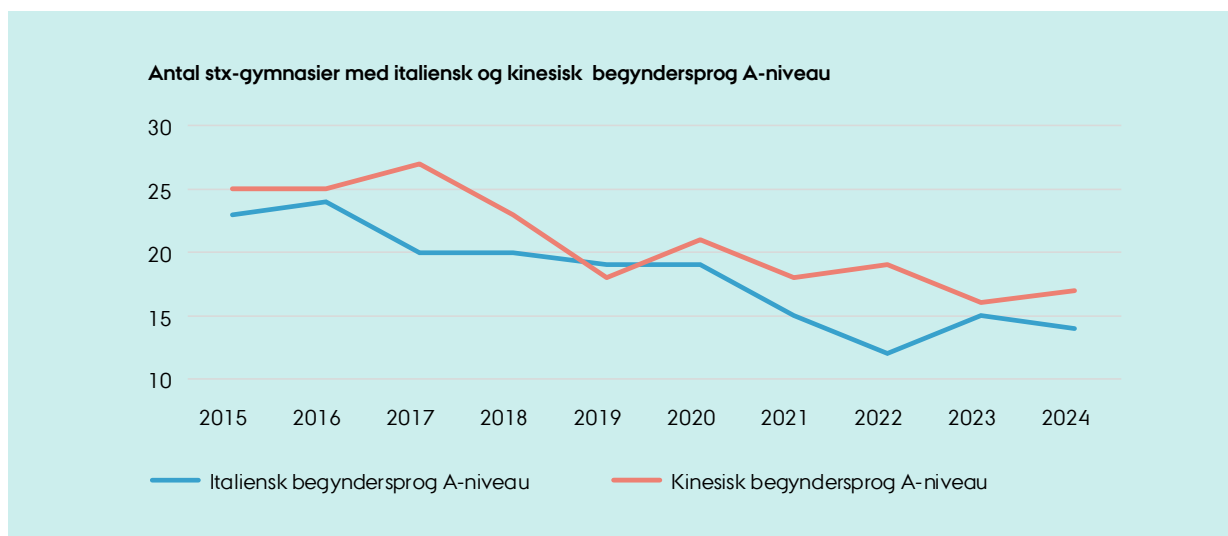

Med konkret fokus på sprogfagernes relevans og nytteværdi i karriere og arbejdsliv og mere mundtlighed i et trykt læringsrum har Handelsgymnasiet Ikast-Brande i flere år haft succes med at få eleverne til at hæve tysk til A-niveau. Hele 75 % har valgt at gøre det i 2025.

Færre elever vælger en sproglig studieretning i gymnasiet:

Stadig færre gymnasier udbyder de mindre sprogfag:

Valg af sprog på A-niveau udløser ofte fem A-niveau-fag og dermed en ekstra arbejdsbyrde:

Jeg valgte tysk for at blive færdig med det i 2. g, så jeg ikke skulle have et ekstra A-fag med op i 3.g.

Elev, 2. g

Strukturelle bindinger gør det vanskeligt at vælge sprog til, selvom man gerne vil:

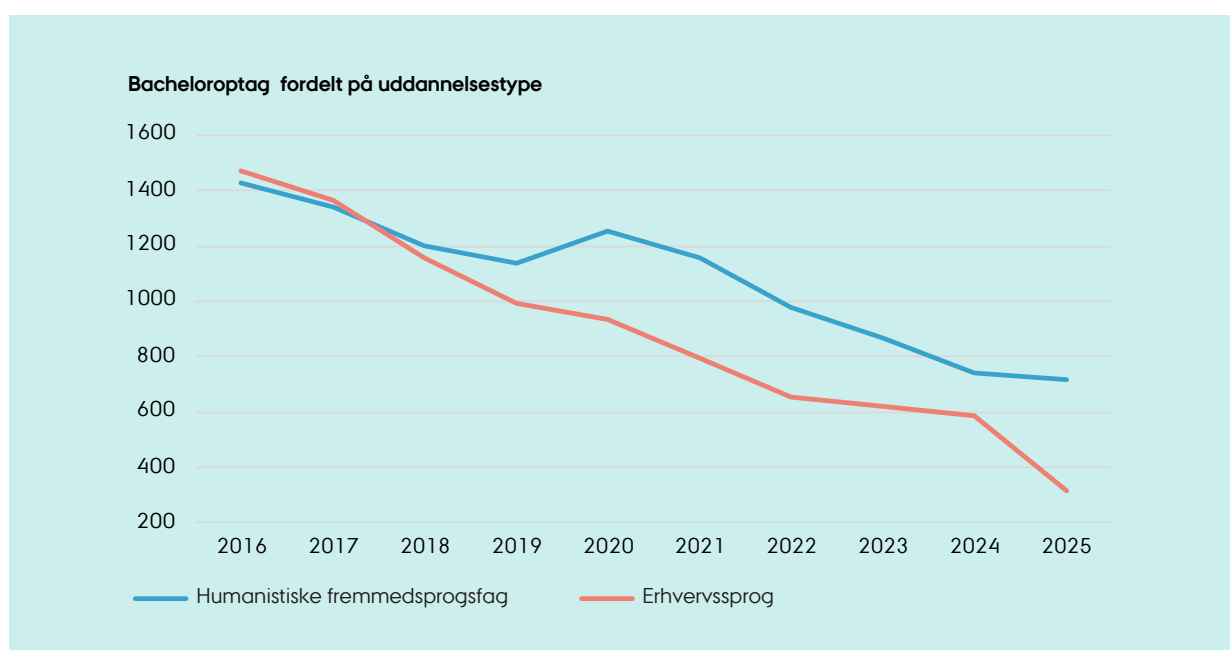
Jeg gad jo faktisk godt at have tysk på A-niveau, men det endte med, at jeg skulle vælge mellem musik på C-niveau, som jeg rigtig gerne ville have, og tysk på A-niveau, fordi jeg også skulle vælge naturgeografi på B-niveau. Hvis jeg selv kunne bestemme, at jeg ikke behøvede at have naturgeografi på B-niveau og så bare kunne hæve tysk til A-niveau, så havde jeg nok gjort det.

Elev, 3.g

VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

Over 40 % af fremmedsproglige bacheloruddannelser (33 ud af 76) er blevet lukket inden for de sidste 10 år.

Stadig færre vælger at læse fremmedsprog på universitetet:

SPROG SOM TILLÆGSKOMPETENCE

Ikke-sproguddannelser frigiver sjældent ECTS til sprogkompetencer.

Mange uddannelser er interesserede i at udvikle de studerendes sprogkompetencer både til studier og karriere, viser erfaringer fra bl.a. Aarhus Universitet, Aalborg Universitet, Københavns Universitet, Københavns Professionshøjskole og Musikkonservatoriet.

Virksomheder har brug for sprogkompetencer – men efterspørger sjældent sproguddannede

Der er nogle gange, hvor vi simpelthen må acceptere, at vedkommende er fantastisk dygtig til det job, vedkommende udfører, og kan engelsk, men ikke kan tysk. Jamen fint, så må det være det engelske, der træder i stedet, og så skal vedkommende have hjælp på tysk, hvis det går helt galt med en stor tysk kunde eller leverandør. Så må vi jo have andre, der kan træde til. Men sproget betyder faktisk rigtig meget. Og vi har et problem med det.

Direktør, stor international koncern

Men man kan jo sige, vi er en virksomhed, som på nogle ganske få områder egentlig søger nogen, der har en høj sproglig kompetence, og med andre, der forventer vi, at det egentlig er noget, de har med i bagagen. De skal bruge det som et godt værktøj, men det er ikke hovedområdet i deres stillingsbeskrivelse.

Direktør, stor international koncern

Jeg tror måske også, at vi mere og mere har givet fortabt i forhold til at kunne finde nogen. Så vi har været nødt til at sætte vores krav til sprogkompetencer ned, fordi vi får simpelthen ingen ansøgninger.

HR-specialist, stor international detailvirksomhed

Sprogrossourcer skaber værdi og vækst, og virksomheder med en bevidst strategi for internationale aktiviteter og en bevidst holdning til og brug af sprog- og kulturressourcer opnår større økonomisk succes.

Elever vil gerne lære fremmedsprog for at kunne kommunikere med andre mennesker

Fordi jeg har prøvet, at hvis man ikke lige kunne tale deres sprog, så vidste man ikke, hvad man skulle gøre, men hvis man kan forstå det, så er det meget bedre. Hvis andre mennesker kan forstå én, så er det meget bedre at kunne tale sammen.

Elev, 3. klasse

Jeg vil nok sige, at det sjoveste, det er at kommunikere. I fransk tager vi bare for det meste noter og må ikke rigtig snakke til hinanden.

Elev, 8. klasse

Altså, man skal kunne snakke med dem. Fordi det er jo også fint nok at kunne skrive på sproget, men jeg tror bare, hvis man skal være meget realistisk, så lærer man et fremmedsprog, fordi der skal være et mål, når man kommer ud i verden om, at man kan snakke med folk. Og det synes jeg lidt, der har manglet med tysk.

Elev 2. g

Fremmedsproglærere tilstræber at undervise kommunikativt

Jeg tror, at de lærer bedst, når de bruger sproget så meget selv, som de kan. Hvis man på en måde får planlagt at gennemføre sin undervisning, så eleverne arbejder med sproget selv og vel at mærke arbejder med sproget, hvor de får en oplevelse af, at det lykkes, det arbejde, de laver med sproget. Det, tror jeg, er meget væsentligt. Når mine elever føler en vis grad af succes med det, de laver, så oplever jeg, at de er meget motiverede, og den motivation fører vel til, at man gerne vil arbejde videre og lære mere.

Grundskolelærer

Ofte så er det meget kedeligt sådan noget arbejdshæftegrammatik. Når jeg synes, at jeg har overskud, så prøver jeg at se, om jeg kan lave nogle aktiviteter med dem i 9., som vi havde på læreruddannelsen, hvor vi arbejdede med det her med, hvordan vi kan gøre noget mere ud af grammatikundervisningen. Så man kunne fx have en tekst og sige, hver gang der kommer et udsagnsord, så skal I op og stå fra stolen.

Grundskolelærer

Det er jo sådan en konflikt, som vi har i vores fag: Hvor meget skal det præcise sprog og den korrekte sprogbrug fylde over for det at have en form for fluency i det? Det er jeg i konflikt med mig selv om og med andre. Så på den måde er rammerne jo også dikterende, fordi hvad nu hvis man møder en censor til eksamen, som faktisk lægger enormt meget vægt på, at de kan tale korrekt? Så ja, jeg tror måske, at jeg selv befinder mig mest ovre i den med, at jo mere eleverne kan kommunikere, og jo mere de kan forstå ... det er det vigtigste, men der er vi måske bare ikke helt som fag endnu.

Gymnasielærer

Lærer- og universitetsstuderende er glade for deres uddannelser – men vil gerne blive bedre til deres fremmedsprog

Altså min største frygt, det er at få en elev ude i folkeskolen, som er tysker, og jeg altså slet ikke kan hamle op med. Ja, altså, nej, jeg føler mig slet ikke rustet godt nok sådan sprogligt til at kunne gå ud og klare det.

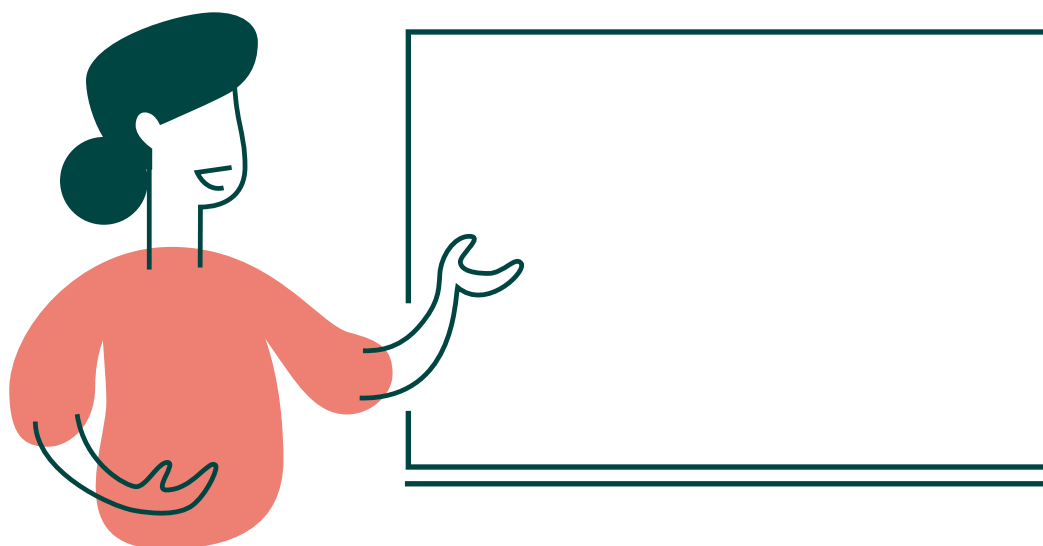
Lærerstuderende

Altså, vi lærer ikke sproget på studiet, hvis man kan sige det. Altså, det skal vi gøre selv. Og sørge for at snakke sammen på fransk og læse fransk og høre fransk og alt det der. Det skal vi gøre selv derhjemme. Så nej, det er ikke det, vi rigtigt lærer på studiet, hvis man kan sige det.

Bachelorstuderende

Man bliver opfordret til at tage på udveksling, fordi de fleste lærer ikke spansk, altså, hverken i skolen eller på universitetet.

Bachelorstuderende

Studerende oplever matchet mellem uddannelse og arbejdsmarked forskelligt

Altså, jeg synes, den her uddannelse *provider* en med de nødvendige færdigheder til at kunne komme ud. Vi havde et helt semester, som handlede om, på tysk altså, små og mellemstore virksomheder. Så der er jo virkelig en-til-en af, hvad den private sektor efterlyser, og hvad vi så har af undervisning og fag, og de færdigheder, vi bliver tillært her. Så meget en-til-en.

Bachelorstuderende

Det er også meget lidt, der er overførbart. Altså, jeg arbejder som gymnasie-lærer [ved siden af studierne]. Jeg har intet, jeg kan hive op af hatten fra universitetstiden.

Kandidatstuderende

Jamen, jeg synes, vi får så meget med i bagagen. Det er jo virkelig luksus at være på det her studie i forhold til, at der er kvalitet i den undervisning, vi modtager. Den bliver skræddersyet til de behov, vi har. Den tager hele tiden afsæt i forskningen, i undervisningsministeriets bekendtgørelse, i den praksis, vi står i. Så det er simpelthen en kobling, der bare siger spar to.

Lærerstuderende

Synes mere jeg følte mig lidt *lost* ift. det at skulle kastes ud i undervisning uden den mindste form for pædagogisk uddannelse. Det er ret vildt, at det slet ikke er en del af vores uddannelse, men først kommer i pædagogikum, som så først landede hos mig på mit 5. år som underviser.

Gymnasielærer i pædagogikum

Samlet set finder over halvdelen af kandidater fra de humanistiske sproguddannelser arbejde i undervisningsbranchen:

69 %

kandidater
i tysk

62 %

kandidater
i spansk

58 %

kandidater
i fransk

50 %

kandidater
i engelsk

28 %

kandidater
i kinesisk

19 %

kandidater
i italiensk

Kilder

Danmark har brug for fremmedsprog – men udbud og interesse falder på alle uddannelsesniveauer

- Franskfagets udvikling gennem de seneste 10 år. En databaseret undersøgelse 2015-2024 (udgivet 2025, grafen i denne folder er opdateret med tal fra skoleåret 2024/25)
- Databaseret status på elevernes valg af fremmesprog på stx og hhx 2014-2023 (udgivet 2024, graferne i denne folder er opdateret med tal fra skoleåret 2023/24)
- Rapport om sprog på de videregående uddannelser. Databaseret status 2014-2023 (udgivet 2025, grafen i denne folder er opdateret med tal fra 2024-2025)
- Hvordan udvikler vi undervisning i sprog som tillægskompetence? Anbefalinger og erfaringer fra et tværinstitutionelt udviklingsprojekt (udgivet 2024)

Virksomheder har brug for sprogkompetencer – men de efterspørger sjældent sproguddannede

- Sprog og virksomheder – Hvorfor? (udgivet 2024)
- Virksomheders Internationale succes. Sammenhæng til sprog og kulturressourcer (udgivet 2025)

Elever vil gerne lære fremmedsprog for at kunne kommunikere med andre mennesker

- Elevperspektiver på fremmedsprog fra grundskole til gymnasium. En motivations- og barriereanalyse (udgivet 2023)

Fremmedsproglærere tilstræber at undervise kommunikativt

- Grundskolelæreres perspektiver på deres sprogfag – en lærerkognitionsundersøgelse i tysk-, fransk- og engelskfaget (udgivet 2025)
- Gymnasielæreres perspektiver på deres sprogfag – en lærerkognitionsundersøgelse i tysk-, spansk-, fransk- og engelskfaget (under udarbejdelse)

Lærer- og universitetsstuderende er glade for deres uddannelser – men vil gerne blive bedre til deres fremmedsprog

- Lærerstuderendes perspektiver på sprogfagene. En motivationsundersøgelse (udgivet 2024)
- Universitetsstuderendes perspektiver på deres sproguddannelser (udgivet 2025)

Studerende oplever matchet mellem uddannelse og arbejdsmarked forskelligt

- Lærerstuderendes perspektiver på sprogfagene. En motivationsundersøgelse (udgivet 2024)
- Universitetsstuderendes perspektiver på deres sproguddannelser (udgivet 2025)
- TEOPÆD-opsamling. Opsamlende vidensnotat over NCFF's TEOPÆD-undersøgelser (udgivet 2024)
- Branchetilknytning for sproguddannede (udgivet 2024)

Find ovenstående rapporter og undersøgelser på viden.ncff.dk

Det Nationale
Center for
Fremmedsprog

Det Nationale Center for Fremmedsprog (Vest)
Aarhus Universitet
Jens Chr. Skous Vej 4
Bygning 1481, 5. sal
8000 Aarhus C

Det Nationale Center for Fremmedsprog (Øst)
Københavns Universitet
Emil Holms Kanal 4
Bygning 23, 4. sal
2300 København S

ncff.dk